

UNCITRAL PAVYZDINIS ĮSTATYMAS
JUNGTINIŲ TAUTŲ TARPTAUTINĖS PREKYBOS TEISĖS KOMISIJA*

UNCITRAL PAVYZDINIS ĮSTATYMAS
DĖL TARPTAUTINIO KOMERCINIO ARBITRAŽO

(Jungtinių Tautų dokumentas A/40/17, I priedas) (priimtas Jungtinių Tautų tarptautinės prekybos teisės komisijos 1985 m. birželio 21 d.)

I SKYRIUS. BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Taikymo sfera

- (1) Šis įstatymas taikomas tarptautiniam komerciniam arbitražui, laikantis bet kokių susitarimų, galiojančių tarp šios valstybės ir bet kurios kitos valstybės ar valstybių.
- (2) Šio įstatymo nuostatos, išskyrus 8, 9, 35 ir 36 straipsnius, taikomos tik kai arbitražo vieta yra šios valstybės teritorijoje.
- (3) Arbitražas yra tarptautinis, jeigu:
 - (a) arbitražinio susitarimo šalių verslo vietos to susitarimo sudarymo metu yra skirtingose valstybėse; arba
 - (b) jeigu viena iš toliau nurodytų vietų yra ne tos valstybės, kur yra šalių verslo vietos, teritorijoje:
 - (i) arbitražo vieta, jeigu ji nustatyta arbitražiniame susitarime arba juo remiantis;
 - (ii) bet kuri vieta, kur turi būti įvykdyta pagrindinė iš komercinio santykio kylančių prievolių dalis, arba ta vieta, su kuria ginčo objektas yra labiausiai susijęs; arba
 - (c) šalys aiškiai išreikštu būdu susitarė, kad arbitražinio susitarimo objektas yra susijęs su daugiau nei viena valstybe.
- (4) Šio straipsnio 3 dalies tikslais:
 - (a) jeigu šalis turi daugiau nei vieną verslo veiklos vietą, verslo veiklos vieta yra ta, kuri glaudžiausiai susijusi su arbitražiniu susitarimu;
 - (b) jeigu šalis neturi verslo veiklos vietos, turi būti atsižvelgiama į jos nuolatinę gyvenamąją vietą.
- (5) Šis įstatymas neličia bet kurio kito šios valstybės įstatymo, pagal kurį tam tikri ginčai negali būti perduodami spresti arbitražu arba gali būti perduodami spresti arbitražu tik vadovaujantis kitomis, nei šio įstatymo, nuostatomis.

2 straipsnis. Apibrėžimai ir aiškinimo taisyklės

Šio įstatymo tikslu:

- (a) „arbitražas“ reiškia bet kokią arbitražą, neatsižvelgiant į tai, ar jį administruoja nuolatinė arbitražo institucija, ar ne;
- (b) „arbitražo teismas“ reiškia vienintelį arbitražą ar arbitražų kolegiją;
- (c) „teismas“ reiškia valstybės teismų sistemos instituciją ar organą;
- (d) kai šio Įstatymo nuostata, išskyrus 28 straipsnį, leidžia šalims priimti sprendimą dėl tam tikro klausimo, tokia laisvė apima šalių teisę įgalioti trečiąją šalį, įskaitant instituciją, priimti tą sprendimą;
- (e) kai šio Įstatymo nuostata nurodo, kad šalys susitarė ar gali susitarti, ar bet koku kitu būdu nurodo į šalių susitarimą, toks susitarimas apima bet kurias arbitražo taisykles, nurodytas tame susitarime;
- (f) kai šio Įstatymo nuostata, išskyrus 25 straipsnio 1 dalies a punktą ir 32 straipsnio 2 dalies a punktą, nurodo ieškinį, tokia nuostata taip pat taikoma priešieškiniai ir kai ji nurodo atsiliepinimą į ieškinį, tokia nuostata taip pat taikoma ir atsiliepinimams į tokį priešieškinį.

3 straipsnis. Rašytinių pranešimų gavimas

- (1) Nebent šalys sutaria kitaip:
 - (a) bet koks rašytinis pranešimas laikomas gautu, jeigu jis fiziškai įteiktas adresatui, pristatytas į jo verslo vietą, nuolatinę gyvenamąją vietą ar pašto adresu; jeigu nė vienos negalima sužinoti atlikus pagrįstą tyrimą, rašytinis pranešimas laikomas gautu, jeigu jis nusiunčiamas į paskutinę žinomą jo verslo vietą, nuolatinę gyvenamąją vietą ar pašto adresu registruotu laišku ar bet koku kitu būdu, kuriuo užfiksuojamos pastangos pristatyti pranešimą;
 - (b) pranešimas laikomas gautu tokio pristatymo dieną.
- (2) Šio straipsnio nuostatos netaikomos pranešimams teismo procesuose.

4 straipsnis. Teisės protestuoti atsisakymas

Šalis, kuri žino, kad buvo nesilaikoma bet kurios šio Įstatymo nuostatos, nuo kurios šalys gali nukrypti, ar bet kurio arbitražiniame susitarime nustatyto reikalavimo, tačiau toliau dalyvauja arbitražiniame nagrinėjime ir, pernelyg nedelsdama, nepareiškia prieštaravimo dėl tokio nesilaikymo, arba, jeigu šiam tikslui numatytas terminas, nepareiškia prieštaravimo per tokį terminą, laikoma atsisakiusia savo teisės protestuoti.

5 straipsnis. Teismo kišimosi ribos

Šio Įstatymo reguliuojamais klausimais negalimas joks teismo kišimasis, išskyrus kai tai numatyta šiame Įstatyme.

6 straipsnis. Teismas ar kita institucija tam tikrų pagalbos ir kontrolės funkcijų arbitražo atžvilgiu vykdymui

Funkcijas, nurodytas 11 straipsnio 3 dalyje, 11 straipsnio 4 dalyje, 13 straipsnio 3 dalyje, 14, 16 straipsnio 3 dalyje ir 34 straipsnio 2 dalyje vykdys... [kiekviena valstybė, įgyvendindama šį tipinį įstatymą, nurodo teismą, teismus, ar, kai tai nurodyta

[statymo tekste, kitą instituciją, kompetentingą vykdyti šias funkcijas].

II SKYRIUS. ARBITRAŽINIS SUSITARIMAS

7 *straipsnis. Arbitražinio susitarimo apibrėžimas ir forma*

(1) Arbitražinis susitarimas yra šalių susitarimas perduoti arbitražui visus ar tam tikrus ginčus, kilusius ar galinčius kilti tarp šalių dėl apibrėžto teisinio santykio, neatsižvelgiant į tai, sutartinis jis, ar ne. Arbitražinis susitarimas gali būti įformintas kaip arbitražinė išlyga, įrašyta sutartyje arba kaip atskiras susitarimas.

(2) Arbitražinis susitarimas sudaromas raštu. Susitarimas yra rašytinis, jeigu jis yra šalių pasirašytame dokumente arba yra apsikeistuose laiškuose, telexuose, telegramose ar kitose telekomunikacijos priemonėse, kurios užtikrina tokio susitarimo užfiksavimą, arba šalių apsikeistuose ieškininiame pareiškime ir atsiliepime į ieškinį, kuriuose viena iš šalių tvirtina, o kita nepaneigia susitarimo egzistavimo. Sutartyje pateikta nuoroda į dokumentą, kuriame yra arbitražinė išlyga, laikoma arbitražiniu susitarimu, jei sutartis sudaryta rašytine forma, ir ta nuoroda yra tokia, kad išlygą daro sutarties dalimi.

8 *straipsnis. Arbitražinis susitarimas ir ieškinio dėl ginčo esmės pateikimas teismui*

(1) Teismas, kuriam paduotas ieškinys klausimu, dėl kurio yra sudarytas arbitražinis susitarimas, turi, jeigu bet kuri nors iš šalių to reikalauja, ne vėliau kaip pateikdamas savo pirmą pareiškimą dėl ginčo esmės, nukreipti šalis į arbitražą, nebent jis nustato, kad susitarimas yra negaliojantis ir niekinis, neveikiantis ar jo negalima įvykdyti.

(2) Kai pateikiamas šio straipsnio 1 dalyje nurodytas ieškinys, vis dėlto arbitražo procesas gali būti pradėtas arba tęsiamas ir priimamas arbitražo sprendimas, kol ieškinio klausimas sprendžiamas teisme.

9 *straipsnis. Arbitražinis susitarimas ir teismo nustatytos laikinosios apsaugos priemonės*

Nėra nesuderinama su arbitražiniu susitarimu šaliai kreiptis į teismą iki arbitražinio nagrinėjimo pradžios ar jo metu, prašant imtis laikinųjų apsaugos priemonių ir teismui priimti sprendimą dėl tokių priemonių taikymo.

III SKYRIUS. ARBITRAŽO TEISMO SUDARYMAS

10 *straipsnis. Arbitrų skaičius*

- (1) Šalys gali savo nuožiūra susitarti dėl arbitrų skaičiaus.
- (2) Jeigu šalys nenustato arbitrų skaičiaus, skiriami trys arbitrai.

11 *straipsnis. Arbitrų skyrimas*

- (1) Jeigu šalys nesusitaria kitaip, iš jokio asmens jo pilietybės pagrindu negali būti atimta teisė būti arbitru.
- (2) Šalys gali savo nuožiūra susitarti dėl arbitro ar arbitrų skyrimo procedūros, laikydamosi šio straipsnio 4 ir 5 dalių nuostatų.
- (3) Nesant tokio susitarimo:
 - (a) kai arbitražas yra iš trijų arbitrų, kiekviena šalis paskiria vieną arbitrą ir taip paskirti du arbitrai skiria trečiąjį arbitrą; jeigu šalis, iš kitos šalies gavusi prašymą paskirti arbitrą jo nepaskirta per 30 dienų nuo prašymo gavimo arba jeigu du arbitrai per trisdešimt dienų nuo jų paskyrimo nesusitaria dėl trečiojo arbitro, šalies reikalavimu arbitrą paskiria teismas ar kita institucija, nurodyta 6 straipsnyje;
 - (b) kai arbitražas yra iš vieno arbitro, jeigu šalys negali susitarti dėl jo paskyrimo, arbitrą šalies reikalavimu paskiria teismas ar kita institucija, nurodyta 6 straipsnyje.
- (4) Jeigu šalims susitarus dėl arbitrų skyrimo procedūros,
 - (a) šalis nesilaiko šios procedūros arba naudojami aiškinimo tikslais.
 - (b) šalys, arba du arbitrai negali pasiekti susitarimo, kurio iš jų reikalaujama pagal tą procedūrą, arba
 - (c) trečioji šalis, įskaitant instituciją, nevykdo kokios nors funkcijos, joms nustatytos pagal tokią procedūrą, bet kuri šalis gali reikalauti teismą ar kitą instituciją, nurodytą 6 straipsnyje, imtis reikiamų priemonių, nebent susitarimas dėl paskyrimo procedūros numato kitus būdus užtikrinti paskyrimą.
- (5) Sprendimas priimtas klausimu, kuris pagal šio straipsnio 3 ir 4 dalis priskirtas teismo ar kitos institucijos, nurodytos 6 straipsnyje, kompetencijai, negali būti skundžiamas. Teismas ar kita institucija, skirdama arbitrą, turi deramai atsižvelgti į bet kokius šalių susitarimu nustatytus reikalavimus arbitru ir į kitas aplinkybes, kurios galėtų užtikrinti nepriklausomo ir nešališko arbitro paskyrimą ir kai skiriamas vienintelis arbitras arba trečiasis arbitras, taip pat atsižvelgia į pageidavimą, kad būtų skiriamas arbitras, turintis kitą, nei šalių, pilietybę.

12 *straipsnis. Nušalinimo pagrindai*

(1) Kai kreipiamasi į asmenį dėl jo galimo skyrimo arbitru, jis turi pranešti bet kokias aplinkybes, galinčias kelti pagrįstą abejonių dėl jo nešališkumo ar nepriklausomumo. Arbitras nuo paskyrimo momento ir viso arbitražo proceso metu turi nedelsdamas pranešti šalims apie bet kurias tokias aplinkybes, jeigu apie jas jis nebuvo pranešęs šalims anksčiau.

(2) Nušalinimas arbitru gali būti pareikštas tik tuo atveju, jeigu egzistuoja aplinkybės, keliančios pagrįstą abejonių dėl jo nešališkumo ar nepriklausomumo arba jeigu jis neatitinka šalių susitarimu nustatytų reikalavimų. Šalis gali pareikšti nušalinimą savo paskirtam arbitru arba arbitru, kurį skiriant ji dalyvavo tik dėl priežasčių, kurias ji sužinojo po paskyrimo.

13 *straipsnis. Nušalinimo procedūra*

- (1) Šalys gali savo nuožiūra susitarti dėl arbitro nušalinimo procedūros, laikydamosi šio straipsnio 3 dalies nuostatų.

(2) Nesant tokio susitarimo, šalis, norinti pareikšti nušalinimą arbitrai, per penkiolika dienų nuo tada, kai sužinojo apie arbitražo teismo sudarymą arba apie bet kokias aplinkybes, nurodytas 12 straipsnio 2 dalyje, turi rašytine forma pranešti arbitražo teismui nušalinimo motyvus. Jeigu arbitras, kuriam pareikštas nušalinimas, nuo pareigų nenusišalina pats arba kita šalis nesutinka su nušalinimu, arbitražo teismas sprendžia nušalinimo klausimą.

(3) Jeigu pagal bet kurią šalių sutartą procedūrą ar šio straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą nušalinimas atmetamas, pareiškusi nušalinimą šalis per 30 dienų nuo pranešimo apie sprendimą atmesti nušalinimą gavimo gali prašyti teismą ar kitą instituciją, nurodytą 6 straipsnyje, priimti sprendimą dėl nušalinimo ir toks sprendimas negali būti skundžiamas; kol toks prašymas svarstomas, arbitražo teismas, įskaitant ir arbitrą, kuriam pareikštas nušalinimas, gali tęsti arbitražinę nagrinėjimą ir priimti arbitražo sprendimą.

14 straipsnis. Neveikimas ar negalėjimas veikti

(1) Jeigu arbitras *de jure* arba *de facto* negali atlikti savo funkcijų arba nepagrįstai ilgai neveikia dėl kitų priežasčių, jo įgaliojimai nutrūksta, jei jis pats atsistatydina arba šalys susitaria dėl įgaliojimų nutraukimo. Tačiau kai nesusitariama dėl kokio nors iš šių pagrindų, bet kuri šalis gali prašyti teismą ar kitą instituciją, nurodytą 6 straipsnyje, priimti sprendimą dėl įgaliojimų nutraukimo ir toks sprendimas negali būti skundžiamas.

(2) Jeigu pagal šį straipsnį arba 13 straipsnio 2 dalį arbitras atsistatydina iš savo pareigų arba šalys susitaria dėl arbitro įgaliojimų nutraukimo, tai nereiškia, kad pripažįstamas bet kuris iš šiame straipsnyje ar 12 straipsnio 2 dalyje nurodytų pagrindų pagrįstumas.

15 straipsnis. Naujo arbitro paskyrimas

Kai arbitro įgaliojimai nutraukiami pagal 13 ar 14 straipsnius arba jis pats dėl kokios nors kitos priežasties atsistatydina iš savo pareigų, arba jei jo įgaliojimai šalių susitarimu atšaukiami, arba bet kuriuo kitu arbitro įgaliojimų nutraukimo atveju naujas arbitras skiriamas pagal taisykles, kurios buvo taikytos skiriant pakeičiamą arbitrą.

IV SKYRIUS. ARBITRAŽO TEISMO JURISDIKCIJA

16 straipsnis. Arbitražo teismo kompetencija priimti sprendimą dėl savo jurisdikcijos

(1) Arbitražo teismas gali priimti sprendimą dėl savo jurisdikcijos, įskaitant bet kokius prieštaravimus dėl arbitražinio susitarimo buvimo ar galiojimo. Tuo tikslu arbitražinė išlyga, kuri yra sutarties dalis, turi būti laikoma atskiru susitarimu, nepriklausančiu nuo kitų sutarties sąlygų. Arbitražo teismo sprendimas, kad sutartis yra niekinė, nelemia *ipso jure* arbitražinės išlygos negaliojimo.

(2) Pareiškimas, kad arbitražo teismas neturi jurisdikcijos, turi būti padarytas ne vėliau nei pateikiamas atsiliepiamas į ieškinį. Tai, kad šalis skyrė arbitrą ar dalyvavo arbitro skyrime, neatima iš jos teisės padaryti tokį pareiškimą. Pareiškimas, kad arbitražo teismas viršija savo kompetenciją, turi būti padarytas iš karto, kai arbitražinio nagrinėjimo metu iškeliamas klausimas, kuris, šalies manymu, išeina už kompetencijos ribų. Arbitražo teismas bet kuriuo iš šių atvejų gali priimti vėliau padarytą pareiškimą, jeigu delsimą pripažins pateisinamu.

(3) Arbitražo teismas gali spręsti dėl šio straipsnio 2 dalyje nurodyto pareiškimo kaip dėl išankstinio klausimo arba sprendime dėl ginčo esmės. Jeigu arbitražo teismas nusprendžia kaip dėl išankstinio klausimo, kad jis turi jurisdikciją, bet kuri šalis gali per trisdešimt dienų nuo pranešimo apie tą sprendimą gavimo prašyti teismą, nurodytą 6 straipsnyje, priimti sprendimą dėl jurisdikcijos klausimo, ir toks sprendimas negali būti skundžiamas; kol toks prašymas sprendžiamas, arbitražo teismas gali tęsti arbitražinę nagrinėjimą ir priimti arbitražo sprendimą.

17 straipsnis. Arbitražo teismo teisė nurodyti laikinąsias priemones

Jeigu šalys nesusitarė kitaip, arbitražo teismas gali šalies prašymu nurodyti bet kuriai šaliai imtis tokių laikinųjų apsaugos priemonių ginčo dalyko atžvilgiu, kurias arbitražo teismas laiko būtinomis. Arbitražo teismas gali iš bet kurios šalies pareikalauti pateikti tinkamą garantiją ryšium su tokiomis priemonėmis.

V SKYRIUS. ARBITRAŽO PROCESO VEDIMAS

18 straipsnis. Šalių lygiateisiškumas

Šalių procesinės teisės yra lygios ir kiekvienai šaliai turi būti suteiktos visos galimybės išdėstyti savo paaiškinimus.

19 straipsnis. Procedūros taisyklių nustatymas

(1) Laikydamosi šio Įstatymo nuostatų, šalys gali laisvai savo nuožiūra susitarti dėl procedūros, kurios turi laikytis arbitražo teismas, veddamas procesą.

(2) Nesant tokio susitarimo, arbitražo teismas gali, laikydamasis šio Įstatymo nuostatų, vesti arbitražą tokiu būdu, kokį laiko tinkamu. Įgaliojimai, suteikti arbitražo teismui, apima teisę nustatyti bet kokių įrodymų leistinumą, liečiamumą, svarbumą ir svarumą.

20 straipsnis. Arbitražo vieta

(1) Šalys gali laisvai savo nuožiūra susitarti dėl arbitražo vietos. Nesant tokio susitarimo, arbitražo vietą nustato arbitražo teismas, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, įskaitant ir patogumą šalims.

(2) Nepaisant šio straipsnio 1 dalies nuostatų, arbitražo teismas gali, jeigu šalys nesusitaria kitaip, susitikti bet kokioje vietoje, kurią laiko tinkama konsultuotis jo nariams, išklausti liudytojus, ekspertus ar šalis, arba apžiūrėti prekes, kitą turtą ar

dokumentus.

21 straipsnis. Arbitražo proceso pradžia

Jeigu šalys nesusitaria kitaip, arbitražo procesas dėl konkretaus ginčo prasideda tą dieną, kai atsakovas gavo prašymą dėl to ginčo perdavimo arbitražui.

22 straipsnis. Kalba

(1) Šalys gali laisvai savo nuožiūra susitarti dėl kalbos ar kalbų, kurios bus vartojamos arbitražo procese. Nesant tokio susitarimo, arbitražo teismas nustatys kalbą ar kalbas, kurios bus vartojamos procese. Toks susitarimas arba nustatymas, jei juose nenustatyta kitaip, taikomi bet kokiam šalies rašytiniam pareiškimui, bet kokiam posėdžiui ir bet kuriam arbitražo sprendimui, nutarčiai ar kitam arbitražo teismo pranešimui.

(2) Arbitražo teismas gali pareikalauti, kad bet kokie rašytiniai įrodymai būtų išversti į tą kalbą ar kalbas, dėl kurių susitarė šalys arba kurias nustatė arbitražo teismas.

23 straipsnis. Ieškininis pareiškimas ir atsiliepimas į ieškinį

(1) Per šalių suderintą ar arbitražo teismo nustatytą terminą ieškovas turi pranešti apie faktus, kuriais jis grindžia savo ieškinį, apie klausimus, kurie turi būti išnagrinėti ir apie savo keliamų reikalavimų turinį, o atsakovas turi pareikšti savo atsiliepimus į šias aplinkybes, jeigu tik šalys nesusitarė kitaip dėl tokiems pranešimams būtinų rekvizitų. Šalys kartu su pareiškimais gali pateikti visus dokumentus, jų nuomone, susijusius su byla arba gali pateikti nuorodas į dokumentus ar kitus įrodymus, kuriuos jos pateiks vėliau.

(2) Jeigu šalys nesusitaria kitaip, bet kuri šalis gali arbitražo proceso metu pakeisti ar papildyti savo ieškinį ar atsiliepimą, nebent arbitražo teismas laiko netinkama leisti tokį pakeitimą dėl pavėluoto jo pateikimo.

24 straipsnis. Žodinis ir rašytinis procesas

(1) Laikydamasis bet kokio šalių susitarimo, nustatančio ką kita, arbitražo teismas nusprendžia, ar vykdyti žodinį nagrinėjimą įrodymų pristatymui ar teisiniams ginčams, ar vykdyti nagrinėjimą pagal dokumentus ir kitą medžiagą. Tačiau, nebent šalys susitaria, kad žodinis nagrinėjimas nebus vykdomas, arbitražo teismas turi deramoje proceso stadijoje vykdyti tokį nagrinėjimą, jeigu šalis to prašo.

(2) Apie bet kokią arbitražo teismo posėdį ir apie bet kokią susirinkimą, skirtą prekių, kito turto ar dokumentų apžiūrai, šalims turi būti pranešta pakankamai iš anksto.

(3) Visi pareiškimai, dokumentai ar kita informacija, kuriuos viena iš šalių pateikia arbitražo teismui, turi būti perduoti kitai šaliai. Šalims taip pat turi būti perduotos bet kokios ekspertų išvados ar įrodomąją galią turintys dokumentai, kuriais arbitražo teismas gali remtis priimdamas sprendimą.

25 straipsnis. Dokumentų nepateikimas ar šalių neatvykimas

Jeigu šalys nesusitaria kitaip, tais atvejais, kai, nenurodę pateisinamų priežasčių,

(a) ieškovas nepateikia savo ieškininio pareiškimo pagal 23 straipsnio 1 dalį, arbitražo teismas nutraukia nagrinėjimą;

(b) atsakovas nepateikia savo atsiliepimų į ieškinį pagal 23 straipsnio 1 dalį, arbitražo teismas tęsia nagrinėjimą, nelaikydamas, kad toks nepateikimas pats savaime yra ieškovo reikalavimų pripažinimas;

(c) bet kuri iš šalių neatvyksta į posėdį ar nepateikia rašytinių įrodymų, arbitražo teismas gali tęsti nagrinėjimą ir priimti arbitražo sprendimą remdamasis turimais įrodymais.

26 straipsnis. Arbitražo teismo paskirtas ekspertas

(1) Jeigu šalys nesusitaria kitaip, arbitražo teismas

(a) gali paskirti vieną ar kelis ekspertus, kad pateiktų jam išvadas konkrečiais klausimais, kuriuos nustato arbitražo teismas;

(b) gali reikalauti, kad šalis suteiktų ekspertui bet kokią susijusią su byla informaciją arba pateiktų ekspertui apžiūrėti ar sudarytų galimybes apžiūrėti bet kokius susijusius su byla dokumentus, prekes ar kitą turtą.

(2) Jeigu šalys nesusitaria kitaip, tuomet kai šalis to prašo arba, arbitražo teismo manymu, tai būtina, ekspertas po savo rašytinės ar žodinės išvados pateikimo turi dalyvauti posėdyje, kuriame šalys turi galimybę užduoti jam klausimus ir pristatyti liudytojus ekspertus, kad jie duotų parodymus ginčijamais klausimais.

27 straipsnis. Teismo pagalba įrodymams gauti

Arbitražo teismas ar šalis arbitražo teismo pritarimu gali kreiptis į šios valstybės kompetentingą teismą, prašydama padėti gauti įrodymus. Teismas gali vykdyti tą prašymą savo kompetencijos ribose ir pagal savo taisykles dėl įrodymų gavimo.

VI SKYRIUS. ARBITRAŽO SPRENDIMO PRIĖMIMAS IR PROCESO NUTRAUKIMAS

28 straipsnis. Ginčo esmei taikytinos normos

(1) Arbitražo teismas ginčą sprendžia remdamasis tokiomis teisės normomis, kurias šalys pasirinko kaip taikytinas ginčo esmei. Bet koks nurodymas į kokios nors valstybės teisę ar teisės sistemą, jeigu nepareikšta kitaip, turi būti aiškinamas kaip tiesioginė nuoroda į tos valstybės materialinę teisę, o ne į jos kolizines normas.

(2) Jeigu nėra kokio nors šalių nurodymo, arbitražo teismas taiko teisę, nustatytą pagal kolizines normas, kurios, arbitražo

teismo manymu, yra taikytinos.

(3) Arbitražo teismas sprendžia *ex aequo et bono* arba *amiable compositeur* tik tuo atveju, jeigu šalys tiesiogiai įgaliojo jį tai daryti.

(4) Visais atvejais arbitražo teismas turi spręsti remdamasis sutarties sąlygomis ir atsižvelgdamas į tam sandoriui taikytinus prekybos papročius.

29 straipsnis. Sprendimo priėmimas arbitrų kolegijoje

Kai arbitražinį nagrinėjimą vykdo daugiau nei vienas arbitras, bet koks arbitražo teismo sprendimas priimamas, jeigu šalys nesusitaria kitaip, jo narių balsų dauguma. Tačiau procedūros klausimus gali spręsti pirmininkaujantis arbitras, jeigu taip jį įgalioja šalys ar visi arbitražo teismo nariai.

30 straipsnis. Taikos sutartis

(1) Jeigu arbitražo proceso metu šalys susitaria dėl ginčo išsprendimo, arbitražo teismas procesą nutraukia ir, šalių prašymu ir arbitražo teismui neprieštaraujant, fiksuoja susitarimą arbitražo sprendimo sutartomis sąlygomis forma.

(2) Arbitražo sprendimas sutartomis sąlygomis turi būti priimamas laikantis 31 straipsnio nuostatų ir jame turi būti nurodyta, kad tai yra arbitražo sprendimas. Toks arbitražo sprendimas turi tokią pačią galią ir privalomas vykdyti taip pat, kaip ir bet kuris kitas arbitražo teismo sprendimas dėl ginčo esmės.

31 straipsnis. Arbitražo sprendimo forma ir turinys

(1) Arbitražo sprendimas turi būti priimamas rašytine forma ir pasirašytas arbitro ar arbitrų. Jei arbitražinį nagrinėjimą vykdo daugiau nei vienas arbitras, pakanka visų arbitražo teismo narių daugumos parašų, su sąlyga, kad bus nurodytos kitų parašų nebuvimo priežastys.

(2) Arbitražo sprendime turi būti nurodyti motyvai, kuriais jis yra pagrįstas, nebent šalys susitaria, kad motyvai neturi būti pateikiami, arba arbitražo sprendimas yra arbitražo sprendimas sutartomis sąlygomis pagal 30 straipsnį.

(3) Arbitražo sprendime turi būti nurodyta jo priėmimo data ir arbitražo vieta, kaip ji nustatyta pagal 20 straipsnio 1 dalį. Laikoma, kad arbitražo sprendimas priimtas toje vietoje.

(4) Priėmus arbitražo sprendimą, jo nuorašas, arbitrų pasirašytas pagal šio straipsnio 1 dalį, turi būti įteiktas kiekvienai šaliai.

32 straipsnis. Proceso nutraukimas

(1) Arbitražo procesas nutraukiamas priėmus galutinį arbitražo sprendimą arba arbitražo teismo nutartimi, priimta pagal šio straipsnio 2 dalį.

(2) Arbitražo teismas priima nutartį dėl arbitražo proceso nutraukimo, kai:

(a) ieškovas atsisako savo reikalavimo, nebent atsakovas tam prieštarauja ir arbitražo teismas pripažįsta atsakovo teisėto intereso galutinai sureguliuoti ginčą;

(b) šalys susitaria procesą nutraukti;

(c) arbitražo teismas nustato, kad proceso tęsimas dėl kokios nors kitos priežasties tampa nereikalingas ar neįmanomas.

(3) Arbitražo teismo įgaliojimai nutrūksta kartu su arbitražo proceso nutraukimu, nepažeidžiant 33 straipsnio ir 34 straipsnio 4 dalies nuostatų.

33 straipsnis. Arbitražo sprendimo taisymas ir aiškinimas; papildomas arbitražo sprendimas

(1) Per 30 dienų nuo arbitražo sprendimo gavimo, nebent šalių susitarimu nustatytas kitoks terminas:

(a) šalis, pranešusi kitai šaliai, gali prašyti arbitražo teismą ištaisyti bet kurias aritmetines, kanceliarines ar spausdinimo klaidas arba bet kurias panašaus pobūdžio klaidas;

(b) jeigu šalys taip susitaria, šalis, pranešusi kitai šaliai, gali prašyti arbitražo teismą išaiškinti arbitražo sprendimo konkretų punktą arba sprendimo dalį.

Jeigu arbitražo teismas prašymą laiko pagrįstu, jis turi padaryti pataisymą arba pateikti išaiškinimą per 30 dienų nuo prašymo gavimo. Toks išaiškinimas tampa arbitražo sprendimo dalimi.

(2) Per 30 dienų nuo arbitražo sprendimo datos arbitražo teismas savo iniciatyva gali ištaisyti bet kurią klaidą, nurodytą šio straipsnio 1 dalies a punkte.

(3) Jeigu šalys nesusitaria kitaip, šalis, pranešusi kitai šaliai, per 30 dienų nuo arbitražo sprendimo gavimo gali prašyti arbitražo teismą priimti papildomą sprendimą dėl reikalavimų, kurie buvo pareikšti arbitražo proceso metu, tačiau neatspindėti arbitražo sprendime. Jeigu arbitražo teismas prašymą laiko pagrįstu, jis priima papildomą sprendimą per 60 dienų.

(4) Arbitražo teismas gali prirėkus pratęsti terminą, per kurį jis turi padaryti ištaisymą, pateikti išaiškinimą ar priimti papildomą sprendimą pagal šio straipsnio 1 ar 3 dalis.

(5) 31 straipsnio nuostatos turi būti taikomos arbitražo sprendimui ištaisyti ar išaiškinti ar papildomam sprendimui.

VII SKYRIUS. ARBITRAŽO SPRENDIMO APSKUNDIMAS

34 straipsnis. Prašymas dėl panaikinimo, kaip išimtinė arbitražo sprendimo apskundimo priemonė

(1) Arbitražo sprendimas teismui gali būti apskūstas tik pateikus prašymą dėl panaikinimo pagal šio straipsnio 2 ir 3 dalis.

(2) Arbitražo sprendimą gali panaikinti 6 straipsnyje nurodytas teismas, tik kai:

(a) prašymą padavusi šalis pateikia įrodymų, kad

(i) arbitražinio susitarimo, nurodyto 7 straipsnyje, šalis buvo tam tikru mastu neveiksni; arba tas susitarimas negalioja pagal teisę, kurią šalys susitarė taikyti tam susitarimui, arba, jeigu nėra tokios nuorodos – pagal šios valstybės teisę;

arba

(ii) šalis, padavusi prašymą, nebuvo tinkamai informuota apie arbitro paskyrimą arba arbitražo procesą, arba dėl kitų priežasčių negalėjo išdėstyti savo paaiškinimų; arba

(iii) sprendimas priimtas dėl ginčo, nenumatyto ar nepatenkančio į arbitražinio susitarimo sąlygas, arba sprendime yra nuostatų klausimais, kurių neapima arbitražinis susitarimas, tačiau su sąlyga, kad jei nuostatos tais klausimais, kuriuos apima arbitražinis susitarimas, gali būti atskirtos nuo tų, kurių neapima arbitražinis susitarimas, gali būti panaikinta tik ta arbitražo sprendimo dalis, kurioje yra nuostatų klausimais, kurių neapima arbitražinis susitarimas; arba

(iv) arbitražo teismo sudarymas arba arbitražo procesas neatitiko šalių susitarimo, nebent toks susitarimas prieštaravo šio Įstatymo nuostatai, nuo kurios šalys negali nukrypti arba, jei tokio susitarimo nėra, neatitiko šio Įstatymo; arba

(b) teismas nustato, kad:

(i) ginčo objektas pagal šios valstybės įstatymus negali būti sprendžiamas arbitražu; arba

(ii) arbitražo sprendimas prieštarauja šios valstybės viešajai tvarkai.

(3) Prašymas dėl panaikinimo negali būti pateiktas praėjus trimis mėnesiams po to, kai šalis, paduodanti prašymą, gavo arbitražo sprendimą, arba, jeigu buvo paduotas prašymas pagal 33 straipsnį – nuo tos dienos, kai arbitražo teismas priėmė sprendimą dėl to prašymo.

(4) Teismas, gavęs prašymą dėl arbitražo sprendimo panaikinimo, gali, jei mano tai esant tinkama ir jei to prašo šalis, sustabdyti jo nustatytam laikui nagrinėjimą dėl panaikinimo tam, kad arbitražo teismui būtų suteikta galimybė atnaujinti arbitražinį nagrinėjimą ar imtis tokių kitų veiksmų, kurie, arbitražo teismo manymu, leis pašalinti arbitražo sprendimo panaikinimo pagrimdus.

VIII SKYRIUS. SPRENDIMŲ PRIPAŽINIMAS IR VYKDYMAS

35 straipsnis. **Pripažinimas ir vykdymas**

(1) Arbitražo sprendimas, nesvarbu kurioje valstybėje jis buvo priimtas, pripažįstamas privalomu ir, padavus kompetentingam teismui rašytinį prašymą, yra vykdomas pagal šio straipsnio ir 36 straipsnio nuostatas.

(2) Šalis, besiremianti arbitražo sprendimu ar prašanti jį įvykdyti, turi pateikti tinkamai patvirtintą arbitražo sprendimo originalą ar jo tinkamai patvirtintą nuorašą ir arbitražinio susitarimo, nurodyto 7 straipsnyje, originalą ar tinkamai patvirtintą jo nuorašą. Jeigu arbitražo sprendimas ar arbitražinis susitarimas surašyti ne oficialia šios valstybės kalba, šalis turi pateikti tinkamai patvirtintą tų dokumentų vertimą į tokią kalbą.

36 straipsnis. **Atsisakymo pripažinti ar vykdyti pagrindai**

(1) Atsisakyti pripažinti ar vykdyti arbitražo sprendimą, nesvarbu kurioje valstybėje jis priimtas, galima tik:

(a) šalies, prieš kurią jis nukreiptas, prašymu, jei ta šalis pateikia kompetentingam teismui, kurio prašoma pripažinti ar vykdyti, įrodymus, kad:

(i) arbitražinio susitarimo, nurodyto 7 straipsnyje, šalis buvo tam tikru mastu neveiksni; arba tas susitarimas negalioja pagal teisę, kurią šalys susitarė taikyti tam susitarimui arba, jeigu nėra tokios nuorodos, pagal tos šalies, kur buvo padarytas sprendimas, teisę; arba

(ii) šalis, prieš kurią sprendimas priimtas, nebuvo tinkamai informuota apie arbitro paskyrimą arba arbitražinį nagrinėjimą arba dėl kitų priežasčių negalėjo išdėstyti savo paaiškinimų; arba

(iii) sprendimas priimtas dėl ginčo, nenumatyto ar nepatenkančio į arbitražinio susitarimo sąlygas, arba sprendime yra nuostatų klausimais, kurių neapima arbitražinis susitarimas, tačiau su sąlyga, kad jei nuostatos klausimais, kuriuos apima arbitražinis susitarimas, gali būti atskirtos nuo tų, kurių neapima arbitražinis susitarimas, tada gali būti panaikinta tik ta arbitražo sprendimo dalis, kurioje yra nuostatų klausimais, kurių neapima arbitražinis susitarimas; arba

(iv) arbitražo teismo sudarymas arba arbitražo procesas neatitiko šalių susitarimo, arba, jei tokio susitarimo nėra, neatitiko tos šalies, kurioje vyko arbitražas, įstatymų; arba

(v) sprendimas šalims dar nebuvo galutinis arba teismas valstybės, kurioje jis buvo priimtas ar pagal kurios įstatymus jis buvo priimtas, jį panaikino ar sustabdė; arba

(b) teismas nustato, kad:

(i) ginčo objektas pagal šios valstybės įstatymus negali būti sprendžiamas arbitražu; arba

(ii) arbitražo sprendimo pripažinimas ar vykdymas prieštarautų šios valstybės viešajai tvarkai.

(2) Jeigu šio straipsnio 1 dalies a punkto v papunktyje nurodytam teismui pateiktas prašymas panaikinti ar sustabdyti arbitražo sprendimą, teismas, kurio prašoma pripažinti ar vykdyti, gali, jei mano, kad to reikia, atidėti savo sprendimo priėmimą ir taip pat gali, jei prašo ta šalis, kuri reikalauja pripažinti ar vykdyti sprendimą, įpareigoti kitą šalį pateikti tinkamą garantiją.

* Vertimo tekstas paskelbtas leidinyje „Ginčų sprendimas tarptautinėje teisėje. Institucijos ir procedūros“, J. Collier ir V. Lowe („Eugrimas“, 2002)